

Posudek oponenta

Bakalářská práce Adély Markové s názvem *Nadané dítě ve školní třídě* si klade za cíl přiblížit problematiku nadání ve školní třídě očima dětí, jejich matek a učitelek. Autorka se pokouší v rámci tří případových studií mapovat hlavní oblasti života nadaného dítěte ve školním prostředí, a to jak z hlediska potenciálního rozvoje jeho nadání, tak pokud jde o jeho sociální vztahy.

Téma je prezentováno standardním způsobem – teoretickým úvodem a následnou prezentací výzkumu. Způsob, jakým je práce členěna, je velmi přehledný, jednotlivé oddíly lze jednoduše rozeznat a není obtížné se v textu orientovat.

Po formální stránce obsahuje práce všechny požadované náležitosti.

Po jazykové stránce drží práce po celou dobu vysokou úroveň; kromě některých gramatických chyb a překlepů (množí se především v druhé části práce) je text stylisticky i z hlediska mluvnice na výborné úrovni. Autorka zúročila svou schopnost vyjadřovat se přesně a zároveň neotřelým způsobem.

V teoretickém úvodu poskytuje autorka ucelený vhled do tématu nadání; prezentuje teoretické poznání v oblasti nadání, psychologické charakteristiky dětí mladšího školního věku i dětí nadaných, jejich případné problémy a v neposlední řadě sociální faktory, které se na rozvoji nadání podílejí. Poctivým teoretickým úvodem vytváří autorka kvalitní uvedení do tématu, vstřícné vůči neznalému čtenáři, a lze jednoznačně konstatovat, že teoretická část je silnějším ze dvou oddílů práce. Volbu a propracovanost témat teoretického úvodu hodnotím jako vynikající.

Zvolená literatura je z hlediska tématu relevantní, obzvláště zajímavá je analýza modelů nadání a především identifikace modelu, jenž autorka považuje za nosný a který se jí stane hlavním teoretickým východiskem: Mönksova triadického modelu nadání. Také z něj pak vychází autorčina vlastní definice nadání.

Druhá (praktická) část práce sestává z popisu výzkumu, metod sběru dat a jejich analýzy, z uvedení tří případových studií, diskuse a závěru. Autorka hned na počátku práce jasně formuluje výzkumné otázky a především si jasně vymezuje rozsah svého bádání: na tři chlapce ve věku 9 – 10 let, kteří vykazují mimořádné nadání v oblasti matematiky. Jejich život ve školní třídě a zázemí pro rozvoj jejich nadání pak zkoumá optikou tří výše zmíněných zúčastněných.

V rámci případových studií jsou veškerá data dělena do kategorií; toto dělení je však třeba chápat pouze jako opatření, které napomáhá přehlednosti, nikoli jako kategorizaci v pravém slova smyslu, neboť kategorie byly stanoveny autorkou předem při přípravě otázek pro rozhovory.

V rozhovorech oceňuji dobrou volbu některých otázek, které chytře cílí na odpověď, která bude co nejvíce odpovídat skutečnosti; otázky nejsou sugestivní. Autorka pak v rozhovorech identifikuje některé podstatné momenty a také komentuje rozpory v jednotlivých výpovědích. Škoda, že se nepodařilo doplnit právě tyto otázky o pozorování ve třídě, jež by konfrontovalo výpovědi respondentů s pohledem výzkumníka v terénu.

Obávám se totiž, že formát případové studie bez cílení na užší téma, neposkytuje prostor pro hlubší analýzu jevu a přesvědčivější odpověď na výzkumné otázky.

Autorka uzavírá svá zjištění v první řadě přesvědčením o vlivu rodičů na rozvoj nadání dítěte. Domnívám se však, že ač z materiálu vyplývá, že rodiče těchto dětí se snaží rozvoj nadání svých dětí ovlivňovat a že mají zásadní vliv na podobu školního vzdělávání svých dětí (zde se často dostávají do konfliktu s názorem učitelek), nelze jednoznačně tvrdit, že

tento vliv prokazatelně rozvoji nadání napomáhá. Není totiž zřejmé, jak by dítě prospívalo, pokud by rodiče do tohoto procesu aktivně nezasahovali. Stejně tak se nedomnívám, že bychom v případě chlapce, jenž je ve své třídě spíše v pozadí, mohli za jednoznačnou příčinu jeho postavení označit tendenci jeho rodičů označovat („nálepkovat“) jej jako nadaného. Domnívám se, že závěry jsou prezentovány jako absolutní, zatímco z nasbíraného materiálu můžeme usuzovat pouze na rozdílnost názorů jednotlivých zúčastněných.

Mnohé z těchto mých výhrad jsou však pravděpodobně dány rozdílem v citu pro jednoznačná tvrzení, a jde tak spíše o jemný rozdíl ve způsobu interpretace než o zásadní rozpory. Uvedené výhrady pak nic nemění na tom, že autorka odvedla poctivou práci a že její případové studie přinášejí mnohé zajímavé podněty.

Práce splňuje požadavky na bakalářskou práci a doporučuji ji k obhajobě. Těším se na viděnou u obhajoby.

V Praze 15.5.2014, PhDr. Veronika Francová

Zde jdou konkrétnější otázky k práci:

Na s. 6 uvádíte, že pokud se některý z faktorů, které mají vliv na rozvoj nadání, neubírá správnou cestou, může být nadání potlačeno a postupně zaniknout. S ohledem na studii, kterou jste realizovala, domníváte se, že můžeme považovat rozvoj nadání za jednoznačně pozitivní cestu? Spatřujete v rozvoji nadání rizika? Nebo naopak: spatřujete některé výhody v možnosti ne-rozvíjení nadání?

Z jakého důvodu jste v rozhovoru volila otázku, zda by chlapci něco změnili na svých kamarádech?